

VISIE

BLAD MET EEN MENING VOOR EEN WERELD IN BEWEGING

bpost
PB-PP1
BELGIËN - BELGIQUE

| AFGIFTEKANTOOR BRUSSEL X | JAARGANG 80 | P806000 | 01 | WEST-VLAANDEREN | 18.01.2024 | MAANDELIJKE UITGAVE | VOLGENDE NR 15.02.2024

20% meer ADHD-medicatie op de schoolbanken

Zorgvolmacht
met zorg
bedacht

Ann Vermorgen,
de nieuwe
ACV-voorzitter

Filip Rogiers
journalist wordt
leerkracht

West-Vlaanderen
AZ Damiaan en campus
Henri Serruys worden
AZ Oostende

Gelukkig Nieuwjaar!

→ Foto Belga

We wensen het elkaar deze weken honderden keren. Zonder erover na te denken. Gewoon 'Zalig Kerstmis!' en 'Gelukkig Nieuwjaar!'. Om het ongenueanceerd te zeggen: we gedenken voor Kerstmis het eeuwige leven en wensen elkaar meer dan gemiddeld gelukkig toeval in het komende jaar. Een mooie traditie. Zo vergelijkbaar met 'Eid Mubarak' na de ramadan bij moslims of 'oma e toemba', na nieuwjaar bij de joden. Elke religie viert zo haar belangrijke momenten en wenst elkaar vrede en een goede toekomst.

Eind vorig jaar mocht ik het Vredeslicht, dat vanuit Bethlehem uitgedragen werd in de wereld, meedragen in Brussel. Visie maakte er een mooie reportage over. U kunt ze nog vinden op visie.net. Er waren mensen uit Oekraïne, Palestina, Israël, Ghana. Overal betrokken bij de oorlog in hun land. De pijn om de vrede te wensen aan elkaar terwijl de bommenregen niet stopt, was zichtbaar op hun gezicht. De strijd die ze voelden tussen de haat voor wat hen was aangedaan en de vrede die ze nodig hebben voor hun toekomst als gezin toonde zich in de serene viering van het vredeslicht. Nooit voelde ik meer wat de vredeswens betekent.

Het kleurt je mening op de dagelijkse beslommingen. Opeens komt alles in nieuw perspectief. Je kunt meer relativeren, maar vindt ook andere dingen weer meer van belang.

Het trof me daarom deze kerstperiode erg dat mensen die geen woning kunnen kopen of huren weer eens in het vizier werden genomen. Weer eens werd een pechvogel of een mens met minder mogelijkheden op een goed betaalde baan op zijn plaats gezet: geen werk hebben betekent achteraan aansluiten op de wachtlijsten. Voorrang dus voor werkende mensen in de sociale huisvesting. Waarom vind ik dit zo belangrijk? Al jaren pleiten we ervoor dat kwetsbare mensen eerst een dak boven hun hoofd moeten hebben. Dan pas zal werk kunnen volgen. Alle studies bevestigen dit. Dat hebben van een dak is echt de basis voor deelname aan de samenleving. Vlaams minister van Wonen Matthias Diependaele draait dat om: eerst werk, dan toegang tot sociale woningen. Echt erg dat dit inzicht bij deze N-VA-minister niet aanwezig is.

Geen 'Gelukkig Nieuwjaar' dus in de sector van sociale woningen. Ik hoop dat u de komende verkiezingen zal kiezen voor beleidsprogramma's die mensen mee kunnen nemen in de plaats van achter te laten. We zullen ze voor u uitpluizen. Dan kunt u geïnformeerd uw keuze maken.

Intussen wens ik u een gezond 2024, met steeds een dak boven uw hoofd. ■

Peter Wouters,
Voorzitter beweging.net

Opinie.

Net voor het jaareinde bereiken de artsen, tandartsen, kinesisten, logopedisten, vroedvrouwen en psychologen akkoorden met de ziekenfondsen over de honoraria en tarieven voor de patiënt voor de komende twee jaar.

→ Luc Van Gorp, Voorzitter CM

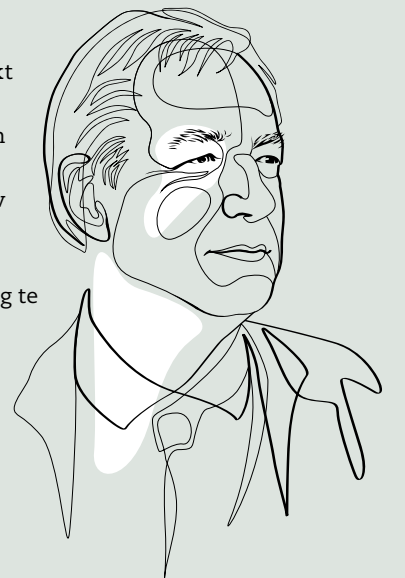
Pasmunt

Die akkoorden trekken de kaart van de kwetsbaarsten: jongeren, ouderen, mensen met mentale problemen. Zo valt vanaf volgende maand het remgeld bij de psycholoog weg voor al wie jonger is dan 24. Ook komt er vanaf 2025 stapsgewijs een verbod op ereloonsupplementen voor mensen met een verhoogde tegemoetkoming in de ambulante zorg. In de tandzorg wordt er fors geïnvesteerd in ouderen: de leeftijdsgrens voor de terugbetaling van een preventief paradontaal mondonderzoek stijgt van 60 naar 65 jaar en uitneembare prothesen worden beter terugbetaald. Voor de jongeren stijgt de tegemoetkoming voor vroege orthodontie. In de geestelijke gezondheidszorg wordt er een flink budget vrijgemaakt voor het versterken van het werken buiten de psychologenpraktijk: op scholen, bij OCMW's, in huisartsenpraktijken, om de mensen te bereiken die vandaag hun weg nog niet vinden naar de geestelijke gezondheidszorg.

De toegankelijkheid van de zorg vergroten door financiële en andere drempels weg te nemen is essentieel om gezondheidsongelijkheid te bestrijden. Dat is een van de kerntaken van een organisatie als de onze, en bij uitbreiding van onze welvaartsstaat.

Ik vind het dan ook bedroevend dat het verbod op ereloonsupplementen binnen de regering de afgelopen dagen en weken opnieuw ter discussie werd gesteld. Het diende als pasmunt in de onderhandeling over benoemingen op enkele topposten in de administratie, zoals voor gouverneur van de Nationale Bank.

'Dit is hoe het spel gespeeld wordt', klinkt het. Nee, het gaat net in tegen alle spelregels. Het is niet aan politici om een akkoord dat gesloten wordt tussen zorgverleners en ziekenfondsen opnieuw ter discussie te stellen. Bovendien is het onkies om vanuit electoraal gewin de bescherming van de zwaksten in gedrang te brengen. Een kwalijke tendens, in deze tijden waarin het *bon ton* is om je af te vragen of mensen in de problemen wel écht arm en hulpbehoevend genoeg zijn om van onze dierbare sociale bescherming te mogen genieten. ■

Redactieadres Visie, PB 20, 1031 Brussel - e-mail: info@visieredactie.be - **Lezersbrieven** lezers@visieredactie.be - **Abonnementen** www.visie.net/contact - **Verantwoordelijke uitgever** Liesbeth De Winter - **Redactie** Simon Bellens, Nils De Neubourg, Dominic Zehnder, Lies Van der Auwera, Lieven Bax, Djoerjen Ariën, Tinne Van Woensel, Roomi Theeboom, David Vanbellinghen, Sim Geerts, Sofie Buysse, Martine Creve - **Hoofdredactie** An-Sofie Bessemans, Wim Troch - **Vormgeving** Gevaert Graphics - **Druk** Coldset Printing Partners - Visie verschijnt maandelijks en is inbegrepen in het lidmaatschap van CM, ACV bouw - industrie & energie, ACV-CSC META, ACV-Transcom en ACV Voeding en Diensten - De beschrijving van de CM-diensten en -voordelen in deze publicatie heeft enkel een informatieve waarde. Bij twijfel of betwisting gelden enkel de statuten van het ziekenfonds. Meer info: www.cm.be/statuten

Omdat ik nog steeds niet gemakkelijk mijn aandacht erbij kan houden, neem ik opnieuw Rilatine.

→ BRENT (25)

Steeds meer kinderen en jongeren nemen ADHD-medicatie zonder grondige opvolging

Steeds meer kinderen met ADHD nemen Rilatine en aanverwante medicijnen. Dat blijkt uit cijfers van CM. 'Het is zorgwekkend dat vier op de tien daarbij niet door een zorgverlener uit de geestelijke gezondheidszorg wordt opgevolgd.'

→ Tekst **Dominic Zehnder** → Foto **Stefan Beelen**

Volgens cijfers van CM nam in 2022 2,4 procent van de jongeren tussen 6 en 17 jaar een medicijn op basis van methylfenidaat – de werkzame stof in Rilatine en andere ADHD-medicatie. Dat is een stijging met bijna twintig procent sinds 2013. Daarbij gaat het om een schatting op basis van de terugbetalingscijfers van CM-leden. 'Het werkelijke aantal gebruikers zal allicht nog een stuk hoger liggen, want we hebben geen zicht op hoeveel volwassenen en jongeren medicatie nemen die niet wordt terugbetaald', aldus CM-onderzoekster Svetlana Sholokhova. 'We pleiten daarom voor een duidelijke registratie van alle verkochte geneesmiddelen, ook van de niet-terugbetaalde.'

Gebrek aan nodige opvolging

Professor Marina Danckaerts, ADHD-experte en hoofd van de kinder- en jeugdpsychiatrie van het Universitair Psychiatrisch Centrum Leuven, noemt de gestegen cijfers geen verrassing, en maakt zich zorgen om de nodige bijkomende behandeling. 'ADHD-medicatie kan eigenlijk alleen terugbetaald worden na een diagnose van ADHD door een specialist, als er voldoende reden is om over te gaan tot medicatie. Voor de terugbetaling moet de arts-specialist (dat kan naast een psychiater ook een kinderarts of neuroloog

zijn, red.) verklaren dat alle andere mogelijkheden onderzocht werden en dat de farmacologische behandeling deel is van een globaal behandelingsplan dat nog andere maatregelen en regelmatige opvolging omvat.'

Uit de cijfers blijkt echter dat in 2022 slechts 43 procent van de kinderen met ADHD die medicatie gebruiken een psychiater zag en slechts vijftien procent een psycholoog. Danckaerts: 'Over de groep die geen specialist ziet, maak ik mij zorgen. Bij medicatie als Rilatine is het belangrijk om jaarlijks te evalueren of het gebruik nog wel nodig en gewenst is. Ook eventuele bijwerkingen moeten door specialisten nauwlettend opgevolgd worden.'

Die ondermaatse opvolging verontrust ook CM-voorzitter Luc Van Gorp. 'Die medicatie moet gecombineerd worden met andere vormen van behandeling, zoals therapie, die bovendien laagdrempeliger moet worden. Het is belangrijk dat psychologische hulpverlening toegankelijker en bereikbaarder wordt, want niet iedereen vindt toegang tot diagnose en behandeling.'

Geboortemaand factor voor overdiagnose?

Opvallend is ook dat hoe later in het jaar je geboren wordt, hoe groter de kans is dat je

methylfenidaat voorgeschreven krijgt. 'Dat toont de rol die de schoolomgeving speelt in de diagnose van ADHD', aldus Sholokhova. 'Het is mogelijk dat in bepaalde gevallen immaturiteit van de jongsten van de klas sneller wordt verward met een aandachtstoornis, en dat er dus onterecht naar medicatie wordt gegrepen.' Luc Van Gorp pleit dan ook voor een versterking van de kennis over aandachtstoornissen, net als een betere bewustmaking rond het risico op overdiagnose. 'Daarnaast moet de rol van het onderwijs in het mentaal welbevinden en de preventie van psychologische problemen opgevaardeerd worden. Dat kunnen leerkrachten niet alleen.'

Hulpmiddel, geen mirakeloplossing

Methylfenidaat kan onder het toezend oog van een psychiater helpen tijdens en zelfs lang na het middelbaar, weet Brent (25). 'Ik heb autisme en ADHD. Ik was hyperkinetisch en kon mij maar moeilijk concentreren. Mijn middelbareschoolresultaten leden daaronder. Na gesprekken met de leerlingenbegeleiding en een psychiater heb ik Rilatine een kans gegeven. Ik wilde het eerst niet nemen omdat er een groot stigma rond hing. Maar al snel merkte ik dat ik beter kon opletten in de klas. Het heeft mij gekalmeerd, wat mij geholpen heeft om mijn diploma te behalen.'

'Toen ik op mijn huidig werk in een ziekenhuis begon, liep het al eens mis op vlak van communicatie met collega's en patiënten. Omdat ik nog steeds niet altijd even gemakkelijk mijn aandacht erbij kan houden, neem ik opnieuw Rilatine, zeker met het oog op mijn studie verpleegkunde die ik later dit jaar start.'

Remi (18) heeft een andere ervaring. Zeven jaar geleden werd bij hem ADHD vastgesteld na alarmsignalen op school. 'Ik heb toen heel even Rilatine geprobeerd, maar voelde mij er niet goed bij. Ook twee jaar later heb ik het opnieuw een tijdje geprobeerd, in verhoogde en verlaagde dosissen. Maar ik voelde mij neerslachtig, moe en niet mezelf. Ik veranderde naar een sportrichting met veel praktijk en weinig theorie. Dat leek op papier ideaal, maar ook hier drongen leerkrachten aan op het nemen van medicatie. Mijn ouders steunden mij in mijn keuze om geen medicatie te nemen, maar het heeft er wel toe geleid dat ik met mijn opleiding gestopt ben.' ■

GROEN CO-VOORZITTER JEREMIE VANECKHOUT PLEIT VOOR BETERE OPVOLGING DOOR DE GEESTELIJKE GEZONDHEIDSZORG

'Naleving van voorschriften garanderen'

'We hebben een belangrijke stap gezet door eerstelijnspsychologen gratis te maken voor kinderen en jongeren jonger dan 24 jaar, maar ook de Vlaamse regering moet in actie schieten. Wie na de terugbetaalde sessies bij een psycholoog doorverwezen wordt naar een Centrum voor Geestelijke Gezondheidszorg, komt daar terecht op een maandenlange wachtlijst. Dat is dweilen met de kraan open.'

1.

MUZIKAAL THEATER

Anderstaligen zingen Nederlands

In *Dag vreemde man* gaat een groep mensen met allemaal een andere moedertaal op zoek naar het geluk. Dat doen ze op de tonen van bekende Nederlandstalige nummers. Van *Gelukkelijk zijn* van Raymond van het Groenewoud en *Nu wij niet meer praten* van Jan Reesema en Pommeli Thijs tot *Dag vreemde man* van Ann Christy. Tussen de liedjes door hoor je verhalen over hoe zij als 'andere' het leven hier ervaren.

© THEATER VAN A TOT Z

~ Vanaf 9 februari in verschillende cultuurcentra.
www.theateraz.be

2.

EXPO

Buitenmensen

Fotograaf Jelle Vermeersch kocht een oude tractor, en trok ermee door België. Onderweg stopte hij om te luisteren naar de mensen 'op den buiten'. Aan de hand van prachtige zwart-witfoto's leer je de verhalen kennen van boeren, pastoors, cafébazen, vluchtelingen, oud-mijnwerkers, kapsters, kunstenaars, politici, veeartsen, bedrijfsleiders, baronnen en F-16-piloten.

© DIEGO FRANSEN

~ Nog tot 14 april in de Sint-Pietersabdij in Gent.
www.historischehuizen.stad.gent

Breintrein

4	9		5	2	3
		2		9	
		3	4		
	5		6		
	2	1		4	
		1	2	6	5
	7	4			
5	1		4		7
		3	6	1	5

GEZONDE VOEDING

Nutriscore wordt strenger

Op heel wat verpakkingen van voedsel vind je een Nutriscore. Aan de hand van een gekleurd balkje met letters van A tot E leer je hoe gezond het eten of de drank die je wil kopen is. Het systeem, dat in 2019 werd ingevoerd, is nu verfijnd. Diepvriesfrietten konden bijvoorbeeld het 'gezonde label' A krijgen, omdat er bij de beoordeling geen rekening werd gehouden met het feit dat de frietten nog gefrituurd worden.

© BELGA

In de nieuwe rekenmethode werd de drempel tussen categorie A en B verhoogd. Zoetstoffen

worden strenger beoordeeld, er komt een beter onderscheid tussen vezelrijke volkorenproducten en geraffineerde producten en ook met het zoutgehalte wordt meer rekening gehouden. Voor dranken krijgt enkel water nog nutriscore A. Voor de berekening wordt gekeken naar de energiewaarde (het aantal kilocalorieën), maar ook naar de hoeveelheid (verzadigde) vetten, suikers, zout, eiwitten en vezels. Producenten zijn overigens niet verplicht om de nutriscore op hun verpakking te vermelden. ■

© VRT

Als de beleidsmakers hun kinderen in bed moesten stoppen in een sociale woning, dán zou je de situatie snel zien veranderen.

~ KRISTEL VERBEKE
Voormalige K3-zangeres en *Zorgen voor mama*-programmamaakster in Humo.

Ongelijkheid tussen huiseigenaars en huurder weer groter

De vermogensongelijkheid tussen Belgen die een woning bezitten en zij die huren is de voorbije tien jaar toegenomen. Dat leren cijfers van de Europese Centrale Bank (ECB).

Het totale nettovermogen van huisbezitters is tussen 2013 en 2023 met 39 procent gestegen. Voor gezinnen die een huis of appartement huren, is hun nettovermogen gemiddeld slechts zes procent toegenomen.

Globaal is de ongelijkheid in ons land volgens de ECB afgenomen, maar dat geldt dus niet wanneer je alleen naar het wel of niet bezitten van een eigen woning kijkt. Waar de huurders in 2013 nog 6,7 procent van het totale nettovermogen bezaten, is hun aandeel tien jaar later gezakt tot 5,1 procent.

In België huurt 27,5 procent van de huishoudens. De rest bezit een eigen woning. ■

HET CIJFER

1,48

Helemaal verrassend is het niet, maar 2023 was het warmste jaar op aarde ooit gemeten. Het was gemiddeld 1,48 graden Celsius warmer dan het gemiddelde in de periode 1850-1900. Hoe warmer de aarde wordt, hoe vaker extreem weer – hevige regen, stormweer, of lange periodes van hitte en droogte – voorkomt.

Vormingsdag ACVBIE

Op zaterdag 24 februari 2024 organiseert ACVBIE zijn jaarlijkse vormingsdag voor kmo-werknemers in Oostende. ACVBIE-leden uit kmo's vinden meer info via hetacv.be/acvbie/actualiteit

ook voor jou de juiste fiets

Als je niet met een gewone fiets kan rijden, dan mis je het vrije gevoel en de gezonde buitenlucht. Geniet deze lente opnieuw van een deugdlopende fietstocht. Goed heeft vast de geknipte aangepaste fiets met of zonder elektrische ondersteuning voor jou.

Kom onze aangepaste fietsen ontdekken op de fietstestdagen in maart.

Boek online jouw afspraak via www.goed.be/fietstestdagen. Bel voor meer info of een telefonische afspraak naar 03 205 69 24.

samen met

goed thuiszorgwinkel

© ID/PATRICK DE ROO

‘Door dalende cijfers en leerkrachtentekort is er eindelijk meer aandacht voor wat er op school gebeurt’

Een jaar lang liep hij als journalist van De Standaard achter leerkrachten aan en nam hij plaats tussen de leerlingen op schoolbanken. Zelf beschouwt hij die periode nu als een bevoorrechte kijkstage, want in september trok Rogiers definitief de deur als journalist achter zich dicht. Hij werd op 57 jaar voltijdse leerkracht, een zij-instromer.

→ Tekst Nils De Neubourg → Foto's Lies Van der Auwera

Waren de voorbije maanden vooral ontnuchterend, of stimulerend?

ROGIERS → ‘Dankzij mijn reportages had ik waarschijnlijk een realistischere verwachting dan heel wat andere zij-instromers. Daardoor kon ik de klassieke valkuilen ontwijken, zoals het romantische beeld dat je de levenslessen uit je mouw schudt en de leerlingen aan je lippen hangen. Dat getuigt van een ongelofelijke groothedswaanzin en een gebrek aan respect voor mensen die al jarenlang het vak van leerkracht uitoefenen.’

‘Ik ben samen met de 29-jarige Senne co-klastitularis van een klas. Maar die leeftijd speelt eigenlijk geen rol. Hij leert me hoe ik leerstof overbreng en de klas in toom kan houden. Daaraan spendeer je eigenlijk minstens de helft van je tijd. Voor de klas staan is gewoon een echte stiel.’

Met 30 jaar ervaring in de journalistiek heb je toch ook het een en ander bij te brengen?

ROGIERS → ‘Veel lesmateriaal ligt vast door leerplannen, maar je kunt wel je eigen

accenten toevoegen. Mijn leerlingen lezen nu een boek over de val van de Berlijnse Muur. Voor hen is dat prehistorie, maar ik heb dat meegemaakt. Daarover kunnen vertellen is fantastisch. Dikwijls volgt de klassieke vraag of ze dat moeten kennen voor het examen. *Nee, voor het leven, antwoord ik dan.* (lacht)

Heb je geen gezonde dosis naïviteit nodig om in het onderwijs te stappen?

ROGIERS → ‘Op het einde van vorig schooljaar en na mijn reeks reportages vroeg de directeur wat me bijgebleven was. *De totale afwezigheid van cynisme*, zei ik hem. Hij lachte, maar ik méénde dat. Het is op school en in leraarskamer natuurlijk niet altijd rozengeur en maneschijn. Ik ken leerkrachten die heel veel kritiek hebben op hun school, op het schoolsysteem, op wat andere mensen *prepedagogie* noemen ... of collega's die op hun tandvlees zitten en neigen naar een burn-out. Maar niemand is cynisch. Want je kunt je alleen gefrustreerd voelen als je ook betrokken

Als leerkrachten zogezegd klagen, is dat vooral een roep om de juiste instrumenten, niet om meer oude wijn in nieuwe zakken.

→ FILIP ROGIERS

bent. Dat hangt misschien samen met idealisme.’

(snel) ‘Ken je die flauwe grap over het onderwijs? Er zijn twee goede redenen om in het onderwijs te stappen: juli en augustus. Ik wist al langer dat de mop een vertekend beeld schetst, en toch is het nóg harder werken dan ik dacht. Het onderwijs vreet, maar geeft ook energie.’

Is dat clichébeeld uit die grap de laatste jaren niet enorm bijgesteld?

ROGIERS → ‘Door de dalende PISA-cijfers en het leerkrachtentekort hebben de media en de samenleving meer aandacht voor wat er in de scholen gebeurt. Eindelijk.’

Je geeft les in Brussel. Niet vanzelfsprekend.

ROGIERS → ‘De grootstad komt je klas mee binnen, met alles wat daarbij hoort. Nog niet zo lang geleden vond op een plek waar verschillende leerlingen en leerkrachten iedere dag passeren de aanslag op de Zweedse voetbalsupporters plaats. Maatschappelijke problemen als armoede vormen voor veel leerlingen een deel van hun persoonlijk verhaal. In een van mijn handboeken gaat het over vakantie en reizen, met activiteiten als jetskiën. Ik ben die les begonnen met de vraag wie er de voorbije zomer op reis is gegaan. Resultaat: één vinger.’

Als leerkracht moet je bij veel stilstaan. Denk maar aan diversiteit of leerproblemen. Hoe sta je zelf tegenover al die zaken die in jouw eigen schooltijd zogezegd ‘nog niet bestonden’?

ROGIERS → ‘Ik heb collega's die expliciet aandacht hebben voor taalachterstand en dat ook zo benoemen, terwijl anderen

hameren op kennis, kennis en kennis. Een collega geschiedenis zei me eens dat hij zich niet wil uitdrukken in kindertaal, net uit respect voor zijn leerlingen. Maar in klassenraden zie je leerkrachten die zogenaamd van de oude stempel zijn ook begrip vragen voor de specifieke thuissituatie van een leerling. Buiten de schoolmuren vliegen termen als expertise, kennisoverdracht, prepedagogie, zesjescultuur, enzovoort in het rond. In de leraarskamer verloopt de discussie eigenlijk veel genuanceerder.’

In een reeks over de crisis in het onderwijs vroeg Het Laatste Nieuws leerkrachten om minister van

Onderwijs Ben Weyts (N-VA) punten te geven. Op zijn rapport stond drie op tien, flink gebuisd dus. Wordt er nog naar de politiek gekeken voor oplossingen?

ROGIERS → ‘Ja, maar met weinig vertrouwen. Als leerkrachten zogezegd klagen, is dat vooral een roep om de juiste instrumenten. Niet om meer oude wijn in nieuwe zakken, of om een minister die nog eens aan de boom wil schudden. Als het is om de crisis te bezweren, denken veel leerkrachten dat het toch van hen zelf zal moeten komen.’ ■

→ Bekijk de videoreportage op www.visie.net

De Vlaamse industrie zit volop in een race naar een duurzame toekomst. Wie niet mee op de kar springt van het klimaatverhaal, hinkt hopeloos achterop. Maar De Lijn bestelde recent 92 elektrische bussen in China, in plaats van bij Van Hool in Lier. Kiest de regering tegen haar eigen werknemers?

'De Lijn bestelt nieuwe bussen ... in China'

→ Tekst Lies Van der Auwera → Foto ID / David Legrève

Op de afgelopen klimaat-top in Dubai zwaaide premier Alexander de Croo (Open VLD) met dure beloftes. 'We zullen geen klimaatparadijs bouwen op een industriële woestijn', klonk het. De pil die de werknemers bij Van Hool moeten slikken nu ze de bestelling van nieuwe elektrische bussen voor De Lijn kwijtspelen aan de Chinezen, smaakt dan ook extra bitter. Het Chinese bedrijf BYD (*Build your Dreams*) scoorde beter op prijs en kon sneller leveren. In zee gaan met China kan op korte termijn interessant zijn, maar schiet Vlaanderen zo niet in zijn eigen voet?

'Het dossier van De Lijn is symbolisch', zucht Tom Vrijens, algemeen secretaris bij ACV-CSC METEA. 'De Lijn moet mee in de vergroening, op zich een goede strategie, maar de vorige regering investeerde weinig op dat vlak. Nu zien we dat zowel Van Hool als VDL (busfabrikant met vestiging in Roeselare, red.) naast een

aanbesteding grijpen.' Daartegen wist Van Hool wel een order voor 112 batterijbussen binnen te halen voor de Nederlandse vervoersmaatschappij.

Bijzonder jammer, vindt Vrijens, maar bovenal illustreert het een gebrek aan visie. 'Waar willen we naartoe met ons industriebeleid? We hebben nood aan wat meer economisch chauvinisme.'

Slechtste leerling van de klas

Door de aanbesteding niet toe te kennen aan eigen spelers scheidt de regering een concurrentieel nadeel. 'Zo vergroot je de achterstand nog meer ten opzichte van concurrentiereuzen als China', aldus Vrijens. 'Vergeleken met andere EU-landen besteedt België veel meer uit aan het buitenland.'

Zich zomaar verschuilen achter strenge Europese regels in het aanbestedingsbeleid, is te makkelijk. Volgens Vrijens kan het aanbestedingsbeleid net zorgen voor meer *return on investment*. 'Daarmee bedoel ik dat een weloverwogen beleid een stimulans kan geven aan tewerkstelling in Vlaanderen. Vandaag zien we het omgekeerde.'

Angst voor eigen job

Hoe sterk leeft het klimaatverhaal bij werknemers? Younes*, een jonge West-Vlaamse werknemer in een kleine onderneming, windt geen doekjes om zijn bezorgdheid. 'Ons bedrijf investeert in de toekomst door nieuwe technologie. Maar de omslag duurt enkele jaren. Daardoor staan vandaag heel wat collega's regelmatig op tijdelijke werkloosheid, wat het klimaatverhaal niet bepaald populair maakt. Collega's zien vooral hun inkomen slinken.'

Younes' verhaal is geen uitzondering, beaamt ACV-CSC METEA-voorzitter Lieve De Preter: 'De industrie heeft de bocht naar de klimaattransitie zeker ingezet. Maar er bestaan vrij grote onderlinge verschillen. Grotere spelers staan veel verder in de omschakeling dan een kleine kmo. Die laatste heeft het veel zwaarder om te kunnen blijven concurreren.' Is de angst bij werknemers voor hun baan of een veranderende jobinhoud terecht? 'Deels wel', geeft De Preter toe. 'Ga ik mijn werk behouden? Kan ik binnenkort nog mee? Zal ik mijn inkomen behouden? Daar liggen veel mensen wakker van, wat heel begrijpelijk is.'

Industrie als deel van oplossing

Net op dat snijpunt tussen angst en uitdaging ligt een belangrijke syndicale opdracht, meent De Preter: 'Willen we vermijden dat de klimaattransitie als een pletwals over ons komt, dan moeten we inzetten op opleidingen. Kijk bijvoorbeeld naar de garagesector, waar nieuwe types wagens binnenkomen. Je moet werknemers daarin opleiden, ook werkgevers hebben daar baat bij. We willen de klimaattransitie hoog op de agenda van het sociaal overleg plaatsen en vermijden dat je over de hoofden van werknemers praat.'

Lieve De Preter, voorzitter ACV-CSC METEA

De industrie, die we veelal zien als vervuiler of boosdoener, kan net een deel van de oplossing zijn, benadrukt De Preter. 'We moeten inzetten op circulaire economie, waarbij we materialen, zoals onderdelen van elektrische wagens, hergebruiken. Op termijn zal dat ons minder afhankelijk maken van grootmachten als China.' ■

Younes* is een schuilnaam

MINISTER VAN ECONOMIE, INNOVATIE EN WERK JO BROUNS (CD&V)

'Innovatie is de oplossing'

'Concurreren met buitenlandse reuzen waar regels soms veel losser zijn, is inderdaad de grote uitdaging in de klimaattransitie', zegt Vlaams minister Jo Brouns (CD&V). 'Maar we kunnen niet vooruitlopen zonder achterom te zien, of we zijn hier al onze basisindustrie kwijt. Daarom moeten we gaan voor procedés die veel minder CO₂ uitstoten. Innovatie is altijd al onze sterkte geweest, en we hebben daar de mensen voor.'

'Ik vind het een goede zaak om bij aanbestedingen meer rekening te houden met ande-

re criteria dan prijs. Tewerkstelling kan daarin een rol spelen, of ook lokale productie met een beperktere ecologische impact.'

'We onderhandelen trouwens momenteel volop over de *Net Zero Industry Act*, een wetgevend initiatief (dat deel uitmaakt van de Europese *Green Deal*, red.) dat we onder het Belgische voorzitterschap van de Europese raad willen afwerken. Hierin bekijken we onder meer welke criteria bij openbare aanbestedingen we willen laten doorwegen. Niet enkel prijs, maar ook bijvoorbeeld duurzaamheid.' ■

'Steeds meer mensen overleven borstkanker'

De 'Pink Duck Race' in Antwerpen, afgelopen zomer, wilde bijdragen aan bewustwording over borstkanker.

Borstkankerpatiënten in België hebben alsmaar meer kans om hun ziekte te overleven, blijkt uit cijfers van zowel het Vlaams Instituut voor Kwaliteit en Zorg, als van Stichting Kankerregister. Dat is het gevolg van wetenschappelijke vooruitgang, vroegtijdige opsporing en erkende expertisecentra.

Eén op de zeven vrouwen in België krijgt in haar leven de diagnose van borstkanker te verduren. Maar hun overlevingskansen nemen jaar na jaar toe. Cijfers van het Belgische Kankerregister wijzen in 2021 op een gemiddelde overlevingskans van 92,1 procent. 'Een aantal decennia geleden zat dat nog rond de 70 procent', zegt dokter Veronique Le Ray van Stichting tegen Kanker. Andere cijfers, uit een recent rapport van het Vlaams Instituut voor de Kwaliteit van Zorg (VIKZ) – over de periode 2014-2018 – leert dat 94,1 procent van de patiënten vijf jaar na de diagnose nog

in leven is. Bij het vorige rapport, over de periode 2009-2013, was dat 91,6 procent. Hoewel die cijfers dus enigszins verschillen, is ook daar een toename van de overlevingskansen duidelijk. Volgens Le Ray heeft dat vooral te maken met de grotere toegankelijkheid van borstkankerbehandelingen, een goede vroegtijdige opsporing en wetenschappelijke vooruitgang in behandelingsmethoden.

'Als we bovendien kijken naar de overlevingskansen in erkende en niet-erkende klinieken', voegt Ward Rommel van Kom op tegen Kanker toe, 'zien we dat inzetten op expertisecentra de slaagkansen van een behandeling sterk verbetert.' Vorig jaar wees een rapport van het Federaal Kenniscentrum voor de Gezondheidszorg uit dat een behandeling buiten een erkende borstkliniek 30 procent meer kans geeft op overlijden binnen de vijf jaar, dan bij een behandeling in een erkende borstkli-

niek. 'Daar heb je op één plaats verschillende, multidisciplinaire expertises', legt Veronique Le Ray uit. 'Oncologen, radiologen, diëtisten, psychologen ... werken er samen een behandelplan uit. Dat zorgt voor ervaring en maakt dat je een behandeling sneller kunt doorlopen.' Om een erkenning te verkrijgen, moet een borstkliniek ook minimaal 125 diagnoses per jaar stellen. Dat moet de ervaring op peil houden, al haalt niet elke borstkliniek die drempelwaarde.

'De aanpak van borstkanker is een goed voorbeeld van hoe gespecialiseerde klinieken een verschil kunnen maken', aldus Céline De Spiegeleire van CM. 'We moeten ook voor andere behandelingen kennis en expertise concentreren zodat de patiënt kwaliteitsvolle zorg krijgt, al moeten die centra wel gemakkelijk bereikbaar blijven voor patiënten.' ■

‘Het zijn gewone mensen die zorgen voor welvaart!’

Sinds begin dit jaar is Ann Vermorgen de nieuwe voorzitter van het ACV. Ze staat voor een jaar vol verkiezingen, zowel politiek als op de werkvloer, en voor de uitdaging om het almaar stroever lopende sociaal overleg te doen herleven.

→ Tekst **Simon Bellens**

→ Foto **Bart De Waele**

Op 1 januari volgde Ann Vermorgen Marc Leemans op als voorzitter van het ACV. ‘Het wordt een lastig jaar, houden mensen me al voor’, zegt ze. ‘Ze hebben het dan vooral over de politieke verkiezingen en de opmars van extreemrechts. Ik voel veel angst en onzekerheid. Maar ik ben zelf geen angstig persoon, ik wil rustige vastheid uitstralen. Veel mensen snakken ook naar meer rust in de samenleving.’

Vindt u het zelf belangrijk om de eerste vrouwelijke ACV-voorzitter te zijn?

VERMORGEN → ‘Daar ben ik trots op. Niet voor mezelf, maar omdat vrouwen een lange weg hebben afgelegd om kansen te krijgen aan de top. Vandaag heeft het ACV-bestuur een goed man-vrouw-evenwicht, maar laat ons eerlijk zijn, dat was twintig jaar geleden zo goed als ondenkbaar. Dat is het resultaat van bewustwording en volgehouden actie. Dat hebben we ook nodig voor andere vormen van diversiteit, zoals voor mensen met een handicap of mensen met een migratieachtergrond.’

‘Het is belangrijk dat werknemers en afgevaardigden zich kunnen herkennen in hun vakbond. We moeten een plaats zijn waar mensen zich thuis

voelen. Ik geef toe dat we voor die diversiteit nog wel een tandje kunnen bijsteken.’

Bovendien werken heel wat mensen geïsoleerd, of in verschillende statuten met weinig sociale bescherming, waardoor ze moeilijker te verenigen zijn.

VERMORGEN → ‘Ik zelf kom uit de tijd van de nepstatuten van de jaren tachtig. Ik heb ze allemaal doorlopen: de tewerkgestelde werkloze, het B.T.K.-statuut, (bijzonder tijdelijk kader, red.), de werknemer in het ‘Derde Arbeidscircuit’. Ik herinner me nog hoe ik als jonge vrouw van de KAJ op de startmeet van de Ronde van Vlaanderen zat om te protesteren tegen uitzendwerk, dat vooral jongeren trof. Dat was spannend. Zou de politie ons oppakken? Ik weet niet of ik dat vandaag nog zou durven. (lacht) Ik dacht dat we die tijd achter ons gelaten hadden, maar ik zie steeds meer gelijksoortige statuten ontstaan.’

‘Politici willen een werkzaamheidsgraad van 80 procent, maar hoe duurzaam zijn flexi-banen, platformwerk of uitzendwerk voor die mensen zelf? Probeer daarmee maar eens een huis te kopen. Met die verschillende statuten van tewerkstelling, en met slogans en populistische taal creëert men spanningen op de werkvloer, en zet men mensen tegen elkaar op.’

Dat brengt ons bij het verkiezingsjaar 2024 en bij de opmars van extreemrechts.

VERMORGEN → ‘Wij moeten niet met het opgestoken vingertje zeggen wat mensen wel en niet mogen denken, maar het is wel onze verantwoordelijkheid om de leugens van Vlaams Belang te doorprikken. Op een verbindende manier. Vlaams Belang komt met een ogenschijnlijk sociaal verkiezingsprogramma. Ze beloven van alles. Maar als het zover is, stemmen ze in het Europees Parlement tegen de verhoging van de minimumlonen. Ze stemmen voor de loonnormwet,

die opslag tegenhoudt, en over grote vermogens hoor ik ze nooit. Vlaams Belang ligt helemaal niet wakker van ongelijkheid, of van een fiscale hervorming om de koek eerlijker te verdelen.’

‘Het is niet de partij van de gewone man. Het is een racistische partij die mensen tegen elkaar opzet, haat predikt, en verdeling in de samenleving zaait. Syndicalisten zoals wij wil het monddood maken. Willen we echt in zo’n samenleving wakker worden?’ ‘Tegelijk kunnen centropartijen vaak geen echt sociaal programma voorleggen. Ik hoop dat zij heel goed beseffen wat er leeft bij de mensen. Politici vergeten weleens dat een hele grote groep kiezers *werkers* zijn. De 5.000 euro van de Vlaamse regering voor wie een elektrische wagen koopt, is een mooi voorbeeld van hoever de politiek soms van de realiteit staat. Wie kan zich zo’n wagen veroorloven? Wie treft het als De Lijn 3.200 bushaltes afschaft? Daar word ik kwaad van. Zien politici nu echt niet dat zoiets alleen maar leidt tot meer ongenoegen bij gewone mensen?’

Het is onze verantwoordelijkheid om de leugens van Vlaams Belang te doorprikken.

→ ANN VERMORGEN

Wat is volgens u de verantwoordelijkheid van de vakbond bij dat maatschappelijke ongenoegen?

VERMORGEN → ‘Het is onze taak om concrete alternatieven aan te reiken. Het is dankzij ons dat we een sterke sociale zekerheid, een automatische loonindexering, of een tijdelijke werkloosheidsregeling hebben die stabiliteit brengen in turbulente tijden. Daardoor doen we het vandaag beter dan onze buurlanden. Het blijft een belangrijk gevecht om die

verworvenheden veilig te stellen. De grote uitdaging voor werkgevers en vakbonden wordt om elkaar daarin opnieuw te vinden.’

Dat sociaal overleg zit nu al ruim een decennium muurvast.

VERMORGEN → ‘De Zweedse regering-Michel en de verstrenging van de loonnormwet in 2017, een inbreuk op de vrije loononderhandelingen, heeft dat inderdaad heel moeilijk gemaakt. Maar het geeft hoop dat we elkaar opnieuw vinden tijdens de COVID-19-crisis. Als puntje bij paaltje komt, hebben wij verantwoordelijke leiders. Dat geloof ik echt.’

‘We zullen elkaar in de Groep van Tien (waar werkgevers en vakbonden onderhandelen over bijvoorbeeld een loonakkoord, red.) moeten leren vinden. Ik heb op het Vlaamse niveau ondervonden dat het helpt om elkaar regelmatig te zien, ook als het kot niet in brand staat. Er zullen altijd verschillen in standpunten zijn, maar je moet de andere partij ook respecteren. Wij vertegenwoordigen de miljoenen werknemers in dit land. Als men dat weglacht, vind ik dat zeer misprijzend. Het zijn die mensen die zorgen voor welvaart, niet alleen de ‘bedrijven’.

Tot slot, zal u als voorzitter nog de tijd vinden om mee te zingen in het koor waarin u zit?

VERMORGEN → (lacht) ‘Er is één groot optreden in het jaar, en ze verwachten van mij toch dat ik meezing. Elke stem telt.’ ■

BIO

Ann Vermorgen (58)

begon haar sociale engagement bij de Katholieke Arbeiders Jeugd (KAJ). Bij het ACV werkte ze eerst als secretaris bij ACV Openbare Diensten, sinds 2008 zetelde ze als nationaal secretaris in het dagelijks bestuur. Vorig jaar werd ze verkozen tot nieuwe voorzitter.

Mouwen opstropen

Serge, Femke, Bjorn, Andy, Kjenta en Shirley hebben de mouwen opgestroopt aan de oever van de Dender. Vies van vuil werk zijn ze allerminst. Het ergste is nu achter de rug. Maar ze waren met veel meer, de carnavalisten van NKC De Zielen uit Ninove. De groep beschikt, net als heel wat andere verenigingen, over een brandweerwagen. De traditie wil dat brandweerwagens, vaak oldtimers, tijdens de stoet de praalwagens begeleiden. Alleen beschikt de Zielen over een wagen met een uitzonderlijk zware én werkende pomp. Toen het waterpeil van de Dender schrikbarend snel steeg, twijfelden de carnavalisten geen seconde. Samen hebben ze 's nachts voor duizenden liters per minuut uit de riolering gepompt. Intussen werd gezorgd voor koffie en lekkers. In bed kruipen was geen optie, want de Dender bleef stijgen. Solidariteit en een krachtige pomp hebben de wijk gered van het wassende water. Anders dan in 2010 bleef de oever ditmaal droog. Het applaus voor de brandweerwagen van De Zielen tijdens carnaval zal dit jaar wellicht extra luid klinken. ■

Foto Peter Van Londerseele

Reizen tot 30.000 euro en meer 'Ja, er is nog wel wat geld in omloop'

Naar huis met een stapel reisbrochures onder de arm om met het hele gezin op zoek te gaan naar die perfecte vakantie voor de komende zomer. Het lijkt een beeld uit lang vervlogen tijden. Toch zijn reisbureaus zeker niet passé, verzekert Carla*. Wat wel helemaal verdween: de prijzen in die reisbrochures.

→ Tekst Nils De Neubourg → Illustratie Peter Goes

Klanten betalen nooit de volle pot. Er is altijd wel een of andere actie: promo voor het vakantiesalon, Black Friday-week, vroegboekorting, last-minutes ... Daarom kunnen we niet langer een vaste prijs op een reis plakken. Mensen wachten ook op een kortingsactie om te boeken, al gaat het maar om honderd euro.'

'Vroeger bestond een groot deel van ons werk uit bellen. En wachten aan de lijn op onze beurt voor een offerte of andere informatie. Daarna ging het verder: een dossiernummer aanmaken, een bestelbon opmaken, terugkomen om de tickets op te halen ... De komst van het internet heeft ons werk aanzienlijk versneld.'

Teasen

'De digitalisering was de grootste verandering voor de sector. En een extra concurrent. Maar we hebben het omarmd, want als reisagent kan ik klanten nog steeds een meerwaarde bieden. In sommige gevallen ben ik al ter plaatse geweest. Dan heb je meteen een streepje voor. Daarom ga ik op mijn eigen vakanties ook altijd een tweede,

derde of zelfs vierde hotel checken, tot frustratie van m'n eigen gezin. Daarna is het een kwestie van klanten enthousiast te vertellen en te teasen. Door op het juiste moment mijn verhaal te stoppen en te zeggen dat ze de rest zelf moeten ontdekken, zijn de klanten al half verkocht.'

'Soms maken mensen zelf een fout bij het online boeken: een verkeerde datum, naam ... Ook dan weten ze ons te vinden. Of met klachten. Vaak gaan die over zaken waar wij niet veel aan kunnen doen, zoals bomen voor het zeezicht. De meeste klachten gaan over het eten. Maar als je hotel iedere avond een buffet met keuze uit vijf of meer gerechten biedt, kunnen wij er niet veel aan doen dat je daarvan geen enkele lust.'

'Eigenlijk komt het voor een familievakantie heel dikwijls hierop neer: kunnen de kinderen zich amuseren en is het eten lekker? Dan is de vakantie voor velen geslaagd. We gaan nog steeds vooral op reis om uit te blazen en weg te zijn van de dagelijkse sleur. Daarom dat het merendeel van onze klanten ook voor een strandvakantie kiest, met misschien hier en daar een uitstap.'

Souvenirrtje

Gelukkig komt Carla meer tevreden dan ontevreden klanten tegen. 'Tevre-

den klanten komen vaak terug om een nieuwe reis te boeken. Of met een cadeautje of souvenirrtje voor ons, zeker wanneer we een extraatje hebben kunnen regelen. Als we bijvoorbeeld weten dat iemand gek is van luchtvaart, kunnen we altijd proberen om die tijdens de vlucht een kijkje te laten nemen in de cockpit. Een reisagent opent soms deuren, letterlijk en figuurlijk. Of een romantisch diner op het strand om je vriendin ten huwelijk te vragen? Ook dat kunnen we wel regelen.'

'De klassieke keuze om in de winter te gaan skiën en in de zomer naar de zon te trekken, verdween wat met de tijd. Wintersportvakanties werden de laatste jaren heel duur, maar ook omdat mensen de nood voelen om

regelmatig de batterijen op te laden. We hebben vaste klanten die om de zoveel maanden op reis willen. Zij werken tussendoor heel hard en hebben zo'n week vakantie echt nodig om er weer tegenaan te kunnen. In de winter trekken ze naar de Caraïben of Dubai, in de zomer is Europa geschikter.'

'Ook tv-programma's bepalen tegenwoordig welke bestemmingen populair zijn. Na een reeks als Reizen Waes of Blind getrouwd merken we een grote interesse in de bestemmingen waar die programma's opgenomen werden: van Kos tot Zuid-Korea. En sinds

De Verhulstjes op cruise zijn gegaan, steeg ook daarvoor de interesse spectaculair.'

Psycholoog

'Signalen oppikken hoort ook bij het werk, soms zelfs bijna als een psycholoog. Door klanten een verhaal te laten vertellen over vroeger kunnen we hun wensen vertalen naar een concrete reis. Willen ze een uitstap? In groep of alleen met een huurauto? Zulke extra's boeken levert het reisbureau natuurlijk wat meer winst op. En daarna het signaal oppikken als ze ook effectief willen boeken. Wanneer klanten een reis helemaal zien zitten, zeg ik: Zullen we dan maar meteen boeken? Het is soms echt mensen over de streep trekken. Het is niet de bedoeling dat ze twee of drie keer langskomen voor één reis, wel dat ze meteen toehappen. Wanneer de bankkaart al bovenkomt, is dat natuurlijk duidelijker.' (lacht)

'Wat er van die bankkaart gaat, is soms een getal met vijf cijfers, met soms zelfs een twee of drie vooraan. Bij jongere collega's zie ik dat ze zich soms zelfs schamen om de prijs van een reis te noemen, zeker boven de 10.000 euro. Maar voor hetzelfde geld was die klant bereid nog 5.000 euro meer uit te geven. Ja, er is nog wel wat geld in omloop, hoor', lacht Carla gul. ■

* Carla is een schuilnaam

Karen Mullié, expert belangenbehartiging en patiëntenrechten bij CM

Kun je een zorgvolmacht alleen regelen bij de notaris?

Belangrijke beslissingen over je woning, andere bezittingen, of zelfs je eigen zorg zijn wellicht nooit eenvoudig. Maar soms wordt het nog moeilijker als bijvoorbeeld een ongeval, dementie of de ouderdom je te veel parten spelen. Om op zulke situaties voorbereid te zijn, bestaat de zorgvolmacht. Daarmee geef je iemand anders het recht om jouw vermogen te beheren en persoonlijke zorgbeslissingen te nemen als je daar zelf niet meer toe in staat bent.

Het is een goed idee om daar tijdig over na te denken en afspraken te maken met de mensen die jij verkiest. Dat doe je door op papier je volmacht aan een of meerdere personen te geven. Je kunt daarbij kiezen voor een beperkte (bijzondere) volmacht, of voor een ruime (algemene) volmacht. Bij een bijzondere volmacht geef je alleen een volmacht voor een of meerdere vooraf bepaalde handelingen, zoals de verkoop van een woning, de afhandeling van een nalatenschap, of een thuiszorgregeling als dat aan de orde is.

Zo'n regeling kun je onderling opstellen, of bij de notaris. Wie zelf aan de slag wil, vindt een invulvoorbeeld en meer uitleg op de website van CM. In sommige gevallen kun je de zorgvolmacht enkel met tussenkomst van een notaris regelen. Zo is een notariële akte noodzakelijk wanneer je afspraken maakt over de verkoop van een huis, een schenking of bij successieplanning. Je kunt op elk moment een einde stellen aan de zorgvolmacht. ■

CM organiseert infosessies over de zorgvolmacht.

Data en locaties op de website:

www.cm.be/infosessies-zorgvolmacht

VACATURES (M/V/X)

CM zoekt

- Product Owner Gezondheid, Welzijn en Participatie – Vlaanderen
 - Polyvalent medewerker Faciliteiten – Haren (bepaalde duur)
 - Maatschappelijk werker – diverse regio's (bepaalde duur)
 - Junior Data Warehouse Engineer – Schaarbeek
 - Indicatiesteller – Noord-Limburg – Kempen (bepaalde duur)
 - Service Center Consulent – diverse regio's
- ~ cm.be/jobs

WSM zoekt

- Beleids- en onderzoeksmedewerker – Schaarbeek
- ~ wsm.be/vacatures

Zanger

Metejoor

gevat
in 5
woorden

Faalangst

'Sinds ik kind was, sleep ik faalangst met me mee. Het heeft me lang tegengehouden om te durven kiezen voor muziek. Ik was bang om fouten te maken en vooral ook voor wat mensen zouden denken van mij. Mijn omgeving was dan ook verrast toen ik zanger werd. Door succeservaringen, het omarmen van positieve feedback, ouder te worden en mezelf beter te leren kennen, heb ik ermee leren omgaan. In nieuwe situaties, zoals optreden in het Sportpaleis, komt het soms terug. Maar nu heb ik het onder controle en is het eerder gezonde spanning. Vroeger kon ik soms zelfs niet eten of slapen en moest ik bijna overgeven van de stress.'

Engagement

'Ik kon vroeger niet meteen ergens terecht met mijn faalangst. Daarom probeer ik me echt te engageren voor dingen die ik zelf heb meegemaakt of die me na aan het hart liggen. Mijn nummer *De zijlijn* wordt gebruikt voor een sensibiliseringscampagne voor meer respect en minder prestatiedruk in het jeugdvoetbal. Eerder heb ik me ook al ingezet voor campagnes rond mentaal welzijn bij jongeren. Ik prijs me gelukkig dat ik de kans krijg om veel mensen te bereiken en te inspireren.'

Succes

'Ik kijk kritisch naar het succes, mezelf en ons team. Het loopt nu heel goed en we hebben al veel mooie dingen gedaan. Maar er zijn nog zoveel mooie plaatsen om te spelen en mogelijkheden om nieuwe mensen te raken. Er gaat ook een moment komen dat het minder zal gaan. Maar dat is misschien niet slecht, want dan kun je jezelf misschien heruitvinden. Ik hoop dat we binnen twintig of dertig jaar, zoals Clouseau of Bart Peeters, kunnen terugblikken op al die jaren met dezelfde band. Dat we levenslang met muziek bezig kunnen zijn. Dat zou voor mij succes zijn.'

Rust

'Ik zou tegen de kleine Joris willen zeggen: *Durf meer*. Door vaak iets te doen, wordt dat na een eind je nieuwe comfortzone. Tegelijk kan ik heel gelukkig worden van rust. Alleen in de zetel ploffen of voetbal gaan kijken met vrienden. Het is belangrijk om ook het werk even los te kunnen laten en te genieten van al het andere.'

Verbinding

'Ik wilde nooit alleen staan op het podium, maar wel met andere mensen. Toen we begonnen met *Metejoor* hoopten we ook ooit een fanbasis te hebben die elkaar leerden kennen op onze concerten. Dat is nu het geval, er zijn echt klikjes gegroeid. Je ziet ook families met kinderen van drie jaar tot grootouders van negentig jaar. Dat maakt me fier. Onlangs was er ook een motorclub die onze hits meezong in hun lederen vesten. Dat is toch verbinding.'

WEST-VLANDEREN

